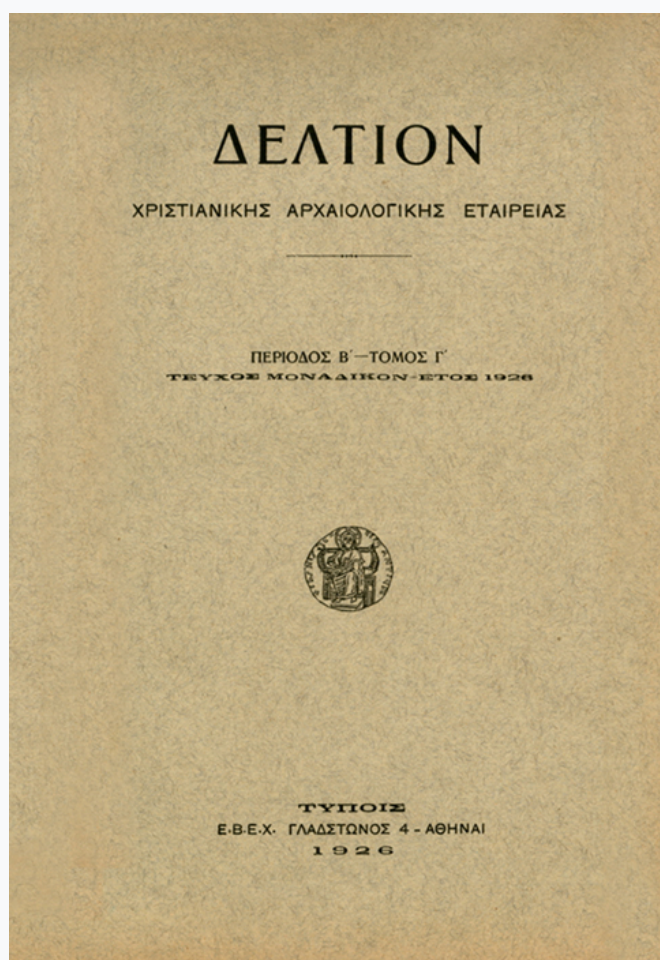

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 3, Αρ. 1-2 (1926)

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1926), Τεύχη α'-β', Περίοδος Β'

Ανέκδοτα βυζαντινά μνημεία εν Θράκη

Αντώνιος Κ.Π. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Αλέξανδρος
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

doi: [10.12681/dchae.1319](https://doi.org/10.12681/dchae.1319)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ Α. Κ., & ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ Α. (2013). Ανέκδοτα βυζαντινά μνημεία εν Θράκη. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 3(1-2), 62-66. <https://doi.org/10.12681/dchae.1319>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ανέκδοτα βυζαντινά μνημεία εν Θράκη

Αντώνιος ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, Αλέξανδρος ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1926), Τεύχη α'-β', Περίοδος Β' • Σελ. 62-66

ΑΘΗΝΑ 1926

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

ΕΝ ΘΡΑΚΗ

ΥΠΟ ΑΝΤ. Κ. Π. ΣΤΑΜΟΥΛΗ

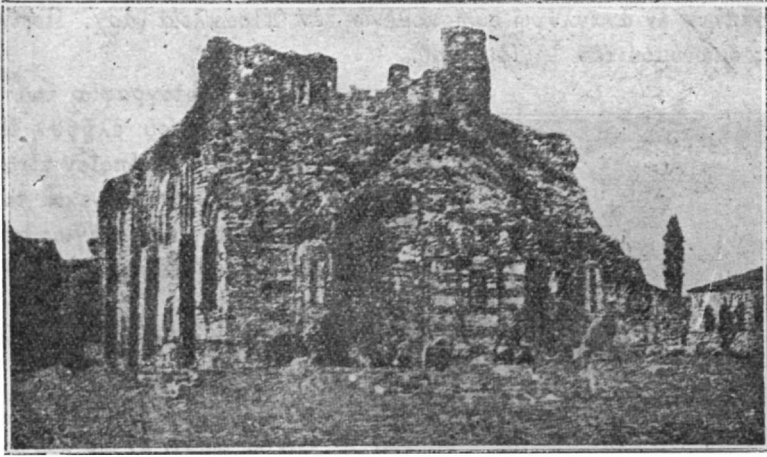
Παρά τοῦ κ. Ἀντ. Κ. Π. Σταμούλη ἐλάβομεν τὰς κάτωθι φωτογραφίας βυζαντινῶν μνημείων ἀνεκδότων, τὰς ὁποίας λίαν προθύμως δημοσιεύομεν μετὰ σχετικοῦ δι' ἑκαστον σημειώματος. Εὐχαριστοῦμεν δὲ τὸν λόγιον ἀποστολέα, διότι ἡ περισυλλογή, μελέτη καὶ δημοσίευσίς παντὸς βυζαντινοῦ κειμηλίου εἶνε ἔργον ὑψίστης ἐθνικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς σημασίας, εἴθε δὲ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ὁμοεθνεῖς ἡμῶν νὰ ἐμμοῦντο τὸ παράδειγμά του!

Εἰκὼν 1). *Ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐν Βιζύῃ μεταβληθεὶς εἰς Τζαμίον.*

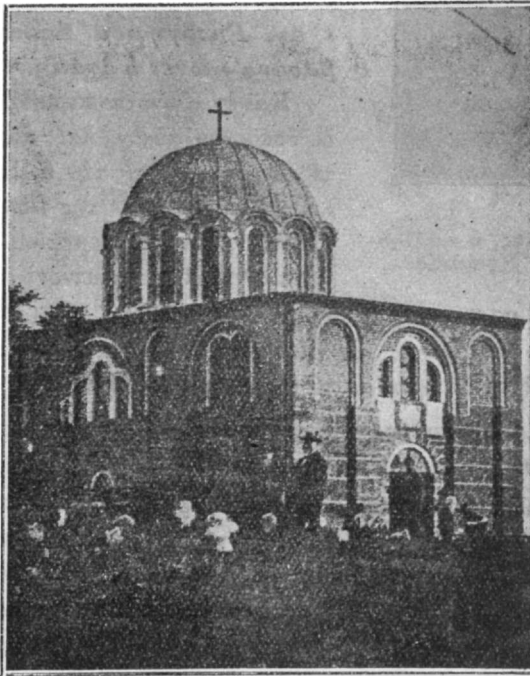
Εἰκ. 1 — *Ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐν Βιζύῃ μεταβληθεὶς εἰς Τζαμίον.*

Εἰκ. 2). *Ναὸς τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος ἐν Σηλυβρίᾳ πρὸ τῆς ἐπισκευῆς ἢ ἀνακαινισεῶς του.*

Εἰκ. 2. Ἡ μέχρι τοῦ 1878 κατάστασις τοῦ κατὰ τὸν 6 μ. Χ. αἰῶνα
κτισθέντος ἐν Σηλυβρία ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυριδωνος.

Εἰκ. 3. Ὁ αὐτὸς ναὸς μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1878 ἀνακαίνισιν.

Εἰκ. 3. Ὁ μετὰ τὴν ἀνακαίνισιν ναὸς τοῦ Ἁγ. Σπυ-
ριδωνος ἐν Σηλυβρία

— Ὁ θόλος τοῦ ἐν
Σηλυβρία ναοῦ τοῦ
Ἁγίου Σπυριδωνος
στηρίζεται ἐπὶ δεκα-
ἑξ κομφῶν μαρμαρί-
νων κιόνων, ἀνὰ τέσ-
σερας εἰς κάθε πλευ-
ρὰν, ὁ δὲ ναὸς εἶναι
ἐντελῶς κεκαλυμμέ-
μενος ἔσωθεν ὑπὸ ἀ-
γιογράφων, αἵτινες
παρίστων διάφορα ἐ-
πεισόδια τῆς Ἁγίας
Γραφῆς, ἀρκετὰ κα-
λῶς διατηρούμεναι,
ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν
ἀφανισθέντων ἐν ἐ-
ποχῇ φανατισμοῦ.

Εἰκ. 4. Αὕτη παριστᾷ τὸν **Ἅγιον Γεώργιον** τὸν ἐπιλεγόμενον «Ἀράπην» ἐν ἀναγλύφῳ εὕρισκομένῳ, ἐν Ἡρακλείᾳ (ἀρχ. Περίνθῳ) ἐντὸς ὁμωνύμου τοῦ Ἁγίου ναοῦ.

Εἰκ. 1. Ὁ Ἅγιος Γεώργιος, ὁ ἐπιλεγόμενος «Ἀράπης», ἐν Ἡρακλείᾳ.

Ἡ φωτογραφία τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐλήφθη ἐξ ἀναγλύφου τὸ ὁποῖον εἶναι ἐκ λίθου μέλανος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἴσως καὶ ὁ ἅγιος ἐπωνομάζεται «Ἀράπης». Οὗτος τιμᾶται καθ' ὅλην τὴν περίεχώραν, εἰς δὲ τὴν πανήγυριν αὐτοῦ κατ' ἔτος πολλοὶ καὶ πολλὰ προσήρχοντο κομίζοντες δῶρα, ἐν οἷς καὶ δαμάλεις καὶ πρόβατα, τὰ ὁποῖα καὶ πρὸ τῆς εἰκόνης τοῦ ἁγίου παρήλαυνον. Γνωστὸς δὲ τυγχάνει ὁ ἅγιος καὶ ἀπὸ τοῦ ἐξῆς δίστιχον:

**« Ἄγι' Γιώργη μου Ἀράπη,
βάσανα πῶχει ἡ ἀγάπη! »**

Καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ἐσέβοντο αὐτὸν καὶ κατὰ τὴν ἀφιξίν των εἰς τὴν ἐν Σηλυβρίᾳ πανήγυριν τῆς Παναγίας τὴν 8ην Σεπτεμβρίου οἱ προσκυνηταὶ μετέβαινον καὶ

εἰς Ἡράκλειαν εἰς προσκύνησιν τοῦ Ἁγίου.

Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο φεύγοντες οἱ Ἡρακλεινοὶ μετεκόμισαν εἰς Θεσσαλονίκην ὅπου καὶ ἐτοποθέτησαν αὐτὸ εἰς τινα ναὸν ἐν αὐτῇ.

Εἰκ. 5. **Ἀλέξιος Ἀποκαυκος**, ἐκ χειρογράφου τοῦ Ἱπποκράτους τῆς ἐν Παρισίοις Ἑθν. Βιβλιοθήκης.

Ἡ τοῦ Ἀποκαύκου εἰκὼν ἐλήφθη ἀπὸ χειρογράφου τοῦ Ἱπποκράτους τῆς ἐν Παρισίοις Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης, ἐν τῷ ὁποίῳ ὑπάρχει καὶ εἰκὼν τοῦ Ἱπποκράτους. Ἐκ τούτου δύναται τις ἴσως νὰ εἰκάσῃ ὅτι ὁ ἀνὴρ οὗτος, εἰ καὶ πολιτευόμενος καὶ σφοδρὸς ἀντίπαλος τοῦ Κατακουζηνοῦ, ἡσχολεῖτο οὐχ ἥττον εἰς ἱατρικὰς μελέτας, καθότι καὶ εἰς τὸ βιβλίον,

τὸ ὁποῖον φαίνεται κρατῶν ἐν τῇ εἰκόνι φέρεται τὸ τοῦ Ἱπποκράτους :

Ἀλέξιος Ἀπόκαυκος, ἐκ χειρογράφου τοῦ Ἱπποκράτους τῆς ἐν Παρισίοις Ἑθν. Βιβλιοθήκης.

«Ὁ μὲν βίος βραχύς, ἡ δὲ τέχνη μακρὴ».

Ὁ ἐλλόγουμος οὗτος τοῦ Βυζαντίου ἀρχὸν Ἀλέξιος ὁ Ἀπόκαυκος ὑπῆρξε κτίτωρ τοῦ ἐν Σηλυβρίας ναοῦ τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου.

Εἰκ. 6. Ἀνθιμος ἀρχιεπισκοπῆς Κομνηνός, κτίτωρ τῆς ἐν Ἀγ. Ὁρει Μονῆς Ἀγ. Παύλου, ὡς φέρεται ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς: «Κτίτωρ νέος καὶ δομήτωρ ἱερὸς ταύτης μονῆς, Ἀνθιμος Ἀρχιεπισκοπῆς Κομνηνός, ὢν ἐκ φυλῆς, ἡγεῖρε μὲν ἐκ βάθρων διὰ ἰδίας τοῦ δα-

πάνης, ἔσχε δὲ πατρίδα πόλιν Σηλυβρίαν τῆς Θράκης. Μέμνησθε ὑπὲρ τούτου, ὥφθη γὰρ Μονῆς καὶ προστάτης. 1816». (Πρβ. Τὸ Ἅγιον Ὅρος ὑπὸ Σμυρνάκη σελ. 595). Ἡ εἰκὼν αὕτη (0,93×0,72) εἶνε ἀνηρτημένη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συνοδικοῦ τῆς Μονῆς, ὡς δὲ φανερὸν ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς γίνεται, ὁ εἰρημένος Ἀρχιεπισκοπῆς ἦν γόνος τῆς μεγάλης αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας τῶν Κομνηνῶν, τῆς τοσοῦτον φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς.

Ἐπὶ τῆς εἰκόνος ὑπάρχει ἀνωθεν καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς κεφαλῆς ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή:

«Ἀνθιμος Κομνηνός Ἀρχιεπισκοπῆς, Κτίτωρ τῆς ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρει Μονῆς τοῦ Ἀγίου Παύλου τῆς πόλεως Σηλυβρίας 1762.

Γεννηθεὶς ἔτει 1762

Ἀρχιδιάκονος 1787

Ἡγούμενος τοῦ Ἁγίου Παύλου . . .

Ἡγούμενος ἐν τῇ Μονῇ . . . . .

. . . . . τῆς Μικρῆς Β

. . . χος τῆς ἐν Μολδαβίᾳ

. . . 179

Ἀνθιμος Ἀρχιμανδρίτης Κομνηνός, κτίτωρ
τῆς ἐν Ἀγ. Ὁρει Μονῆς τοῦ Ἀγ. Παύλου.

Χειρ. Κ. Ἑγγλέση 1869.»

Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀειμνήστου Ἀνθίμου εἶνε ἀνηρτημένη ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συνοδικοῦ τῆς Μονῆς.

Ὁ κ. Ἀντ Σταμούλης ἀπέστειλεν ἡμῖν ἐσχάτως καὶ ἀντίτυπον μονογραφίῳν, 1ον) τοῦ κατὰ τὸ 1590 Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Β' καὶ 2ον) περὶ ἐννεμήκοντα μητροπολιτῶν καὶ βαθμούχων τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου, ἐκδοθεῖσων ὑπὸ τοῦ Βυζαντινολόγου κ. Ρέγελ ἐν Πετροπόλει τῷ 1901.

Ἀλέξ. Φιλαδελεφεὺς